

Water leeft!

CDA verkiezingsprogramma Waterschap Scheldestromen 2023-2027

INLEIDING

Zeeuwen bouwen dagelijks aan een Zeeland waar het goed wonen, werken en verblijven is. Water en waterbeheer zijn een belangrijke voorwaarden voor die Zeeuwse doelen. Zonder dijken en duinen geen veiligheid en land, zonder voldoende water geen landbouw en zonder goede waterkwaliteit geen biodiversiteit.

Waterbeheer kent komende jaren en decennia grote uitdagingen. Onder invloed van onvermijdelijke effecten van klimaatveranderingen zal de zeespiegel stijgen en zullen langere periodes van droogte ontstaan alsook meer regen in kortere periodes. Dit vraagt om aanpassing in het waterbeheer maar ook bij de inwoners en ondernemers.

Naast de uitdagingen die klimaatverandering biedt geeft het ook perspectief. Het meer vasthouden van water versterkt ter plaatse ook natuurwaarden en een verbeterde waterkwaliteit geeft meer kansen voor recreatie. Dijk- en kustversterkingen bieden kansen op meervoudig ruimtegebruik waarbij waterveiligheid leidend is.

Waterbeheer vraagt intensieve samenwerking. Bij primaire keringen liggen er van oudsher sterke relaties met Rijkswaterstaat. Met de wensen voor meervoudig ruimtegebruik komen er nieuwe partners aan tafel. Bij waterbeschikbaarheid voor de landbouw liggen er sterke relaties met agrariërs en natuurbeheerders, voor stedelijk gebied zijn gemeenten als partner ontzettend belangrijk. De problemen en kansen vragen veel samenwerking en dat maakt de uitvoering van de kerntaken van het waterschap niet makkelijker.

Als CDA gaan we de toekomst niet uit de weg. Zeeland moet een fantastische plek blijven om te wonen, te werken en te verblijven. Als waterschap zijn wij een hele goede partij om onze kerntaken op het vlak van water met oog voor de omgeving uit te voeren. Misschien zijn we wel een klimaatschap.

Bij besturen moet altijd de balans tussen ambities, financiën en organisatie gezocht worden. Hierdoor ontstaan haalbare en realistische plannen die uitgevoerd kunnen worden. Tevens moet altijd afgevraagd worden wie de aangewezen partij is om een taak te vervullen. Op waterbeheer is dit van oudsher het waterschap omdat alleen in gezamenlijkheid de taken van waterbeheer kunnen worden uitgevoerd.

We gaan er deze bestuursperiode weer voor! We gebruiken de vier kernwaarden van het CDA: solidariteit, gespreide verantwoordelijkheid, rentmeesterschap en publieke gerechtigheid zijn de basis voor het handelen van de CDA-fractie. Vanuit het besef van verbondenheid tussen de generaties voelt het CDA zich medeverantwoordelijk voor natuur en cultuur.

TERUGBLIK

In een korte terugblik willen we een aantal hoofdonderwerpen benoemen waarvoor de CDA fractie zich heeft ingezet en waarop zij resultaten heeft bereikt.

Waterveiligheid.

De waterveiligheid is voor de CDA fractie de belangrijkste kerntaak van het waterschap. Er zijn landelijk nieuwe veiligheidsnormen vastgesteld en in de afgelopen periode is veel aandacht besteed aan het doorlopen van de nieuwe toetsing op deze nieuwe normen van de waterkeringen en kust. Het CDA heeft een door de hele algemene vergadering gesteunde motie ingebracht waarbij het Dagelijks bestuur de opdracht is gegeven maximale flexibiliteit in regelgeving na te streven zodat kust en dijk versterking niet onnodig wordt belast door regelgeving. Werken voor waterveiligheid zijn uitgezonderd van de stikstof wetgeving. Dit is een belangrijke stap. Ook op andere vlakken dienen werken aan waterveiligheid meer ruimte te krijgen in de regelgeving. Een voortvarende aanpak en betaalbare uitvoering van de werken is nodig om tijdig de werkzaamheden volgens de nieuwe veiligheidsnormen voor 2050 te kunnen afronden. Het fundament hiervoor is gelegd in de afgelopen periode en zal in de komende periode nog aangevuld worden.

Zoetwater

In de vorige periode heeft het CDA zoetwater op de agenda gezet bij het waterschap. Door klimaatverandering wordt de watervraag in de zomer groter bij alle functies op het platteland; natuur, land en tuinbouw, recreatie ondernemers en bewoners op het platteland. In het verleden waren partijen van mening dat dit geen taak is van het waterschap. Door zoetwater integraal mee te nemen in het beleid voor waterbeheer wordt er meer aandacht gegeven aan het vasthouden en aanvoer van water. Waterschap brengt in het zoetwaterplan van de provincie de inhoudelijke gebiedskennis in. De droge jaren hebben ervoor gezorgd dat de uitrol van de opgedane kennis verder vorm krijgt. Hierbij wordt een goede samenwerking op gebiedsniveau nagestreefd omdat alleen zo uitvoerbare en betaalbare projecten vorm gegeven kunnen worden.

Biodiversiteit

In de afgelopen periode is een visie op biodiversiteit opgesteld en ingevoerd in de werkwijze van de organisatie. Bij de project ontwikkeling wordt biodiversiteit standaard meegenomen in de voorbereiding. Ook zijn de eerste aanzetten gegeven voor de opzet van een proef met maaibeheer die in 2023 wordt uitgevoerd, zowel bij dijken, bermen als sloten.

De gebieden die het waterschap beheert liggen als linten door het landschap en kunnen daardoor bijdragen aan de biodiversiteit in het aanliggende gebieden afhankelijk van de waarden van dat gebied. Maar biodiversiteit is meer dan alleen maaien. Veel van de bestaande beheermaatregelen kunnen bijdragen aan biodiversiteit zonder dat daar veel inspanningen voor moeten gedaan. Het zichtbaar maken hiervan is een uitdaging voor de toekomst.

Lastendruk

De lastenstijging is kritisch gevolgd en daar waar mogelijk beperkt gehouden. Door afschaffing van precariobelasting alsook de inflatie op diverse kosten voor de uitvoering van de taken is dit de afgelopen twee jaar hoger geweest dan de twee jaar ervoor. Er is gekozen om vooralsnog niet te bezuinigen op de kwaliteit van de uitvoering van werkzaamheden alsook het onderhoud. Bezuinigingen op onderhoud resulteert vaak in hogere kosten op een later moment.

Organisatieontwikkeling

De organisatie ontwikkeling heeft de afgelopen periode veel aandacht gevraagd ambtelijk en bestuurlijk. De ingezette koers voor toekomst gerichte organisatie met duidelijke structuren geeft vertrouwen voor de toekomst. Er is en wordt gebouwd aan een solide organisatie waar het goed werken is met voldoende uitdaging.

HOOFDLIJNEN VOOR 2023-2027

Hieronder de hoofdlijnen van wat volgens het CDA van belang is voor het waterschap Scheldestromen in de komende periode.

1 WATERVEILIGHEID

Op dit moment is de waterveiligheid in Zeeland op orde: belangrijk voor het gevoel van veiligheid. De organisatie van het waterschap wordt regelmatig doorgelicht en getraind in geval van calamiteiten, nodig voor de waterveiligheid in de dagelijkse praktijk.

Het werken aan waterveiligheid is nooit klaar. In 2050 moeten alle dijken en kustzones voldoen aan de veiligheidseisen die landelijk zijn vastgesteld in het nationale Deltaprogramma. De primaire waterveiligheid moet voor het CDA altijd op orde zijn; als het ware een voordeur die altijd op slot moet kunnen. Voor het CDA is waterveiligheid daarom EERSTE prioriteit. Het CDA vindt dat er rekening gehouden moet worden met de nieuwste inzichten op het terrein van klimaatsverandering om ook in de toekomst de waterveiligheid op orde te houden. In dat kader wordt er veel gesproken over dynamische kustzones. Het CDA wil graag de meerwaarde van dynamische kustzones aan de waterzijde van de huidige kustzone bekijken in de komende periode.

Actiepunten

-Uitwerking van de toetsing volgens de nieuwe veiligheidsnormering in de planvorming voor duinen, dijken en andere keringen. Hierbij ook voldoende aandacht geven aan de uitwerking van de principes van meerlaagse veiligheid. In het planvorming en uitvoering oog hebben voor meekoppelkansen die uiteindelijk tot een beter resultaat leiden voor de omgeving; Werk met werk maken. De burgers en bedrijven betrekken bij nieuwe plannen en inrichting van de omgeving van projecten

-Handen af van de kust. Om de waterveiligheid op lange termijn goed te kunnen waarborgen moeten we nieuwe permanente bebouwing uit de veiligheidszone van de waterkering weren.

-In het kader van meervoudig ruimte gebruik aan de kust is het belangrijk om het concept van tijdelijke bebouwing in de komende periode te bekijken om daarmee naar de toekomst meer flexibiliteit te houden bij toekomstige dijk- en kustversterkingen.

-Behouden en verbeteren van het solidariteitsprincipe in de financiering van de kustverdediging in Nederland. Zeeland is een gebied met veel waterkeringen en weinig inwoners. Onderlinge solidariteit over het hele land is daarom belangrijk.

-Bij de komende herziening van het landelijke hoogwaterbeschermingsprogramma moeten de huidige uitgangspunten kritisch worden bekeken. Om de inspanningen die moeten worden gedaan voor de dijk- en kustverzwaringen voor 2050 tijdig te kunnen uitvoeren hoort ook een landelijk financiering die dit mogelijk maakt. CDA zet daar in op maximale solidariteit.

-Verwachting is dat na 2050 snel een nieuwe ronde dijk- en kustversterkingen zich aankondigt omdat de verwachtingen zijn dat de zeespiegel harder kan stijgen dan momenteel kan worden ingeschat. Kennisontwikkeling voor ook de ronde na 2050 is belangrijk om daar nu al oog voor te hebben en een plaats te geven in de organisatie.

-Nauwlettend volgen (samen met RWS) van de zeespiegelstijging en andere veranderingen. Aanpassing aan de nieuwe omstandigheden door tijdig toepassen van innovatieve of bestaande maatregelen.

2 KLIMAAT

Er is reeds veel aangepakt door het waterschap in het kader van veranderingen in klimaat. Om wateroverlast te voorkomen is de laatste decennia veel werk gemaakt op het vlak van water afvoer. Maar er is nog meer werk aan de winkel. Jaarrond heeft het gebied van het waterschap een neerslagoverschot maar de verdeling ervan wordt steeds grilliger. Pieken met veel neerslag in een korte periode en langere periodes van droogte (droge zomers 2018, 2019, 2020 en 2022) zorgen voor het uit balans raken tussen genoeg, te veel en te weinig water in diverse periodes. Dit vraagt opnieuw aandacht om naar een betere inrichting van de steden, bedrijven en platteland te kijken; de zogenaamde klimaatadaptatie. Kunst is om maatregelen te combineren die zowel gunstig zijn bij veel water als weinig water. Bijvoorbeeld een goede inrichting van het openbaar groen in de stad dat dient voor wateropvang en tevens zorgt voor verkoeling in periodes met hittestress. In Nederland en dus ook Zeeland wordt in iedere 30 tot 40 jaar een gebouw, perceel, inrichting opnieuw aangepakt. Het is van belang dat bij deze herinrichting de ruimte voor water voldoende aandacht krijgt. Alleen met het klimaatbestendig maken van de waterschapseigendommen gaan we het niet redden. Het CDA wil een waterschap dat actief is op het terrein van de klimaatadaptatie en klimaatverandering. In samenwerking met de gemeenten, bedrijven en burgers wil het CDA blijven werken aan een klimaatbestendig en klimaatneutraal Zeeland. Iedereen is aan zet!

De agrarische sector is in de bedrijfsvoering mede afhankelijk van het functioneren van het watersysteem en hebben van oudsher een grote betrokkenheid bij het waterschap. Weer extremen zoals piekbuien kunnen ervoor zorgen dat een te oogsten product opeens weinig tot niets meer

waard is. Een goed beheer- en onderhoudssysteem is voor deze sector extra belangrijk van oudsher en in de toekomst.

Actiepunten

-Waterschap Scheldestromen zal in haar communicatie zowel de gevolgen en de maatregelen maar ook de oorzaken van klimaatverandering hiervan helder belichten.

-Blijven investeren in het onderhoud en beheer van het watersysteem om te zorgen dat bij extreme situaties van externe neerslag of droogte zo min mogelijk overlast ontstaat in de omgeving .

-Het CDA bepleit om een stimuleringsregeling uit te werken om afkoppelprojecten van regenwater in stedelijk gebied te bevorderen.

-Samen met gemeenten en provincie ondernemers en burgers en bedrijven stimuleren om meer regenwateropslag te voorzien bij verbouwingen en nieuwbouw.

- Samenwerken met gemeenten, provincie, bedrijven en burgers om de ruimtelijke inrichting van de publieke ruimte klimaatbestendig te maken.

-Inzicht geven aan bedrijven en burgers welke maatregelen bijdragen aan een betere en schonere waterbeheersing via voorlichting.

- Inzetten op kenniscentrum Water en Groen voor diverse opleidingen MBO en HBO zodat toekomstig waterbeheer in alle opleidingen een plek krijgt.

-Experimenteerruimte bieden om ideeën op praktijkschaal uit te proberen.

-Verder inzetten op zuiveren van afvalwater zodat dit toepasbaar is voor peilbeheer.

3 ZOETWATER

Het CDA wil een waterschap dat actief werkt aan nog meer nieuwe mogelijkheden voor een betrouwbare zoetwatervoorziening in Zeeland.

Een goede zoetwater beschikbaarheid is belangrijk voor met name de land- en tuinbouwsector in Zeeland. De klimaatverandering met langduriger perioden van droogte, meer neerslag in kortere tijd en toenemende zoute kwel door een hogere zeespiegel maakt het noodzakelijk dat het waterschap dit onderwerp hoog op de agenda heeft staan. Daarom nemen we naast klimaat een apart hoofdstuk zoetwater op in ons programma.

Er wordt op veel terreinen gewerkt aan zoetwater zowel door de provincie Zeeland als landelijk door het deltaprogramma. Goede informatievoorziening door het waterschap en meedoen aan gebiedsgerichte aanpakken en innovatieve oplossingen horen hierbij.

Er zijn grote verschillen de beschikbaarheid van zoetwater in Zeeland en dat vraagt om een aanpak die past bij het gebied, de vraag uit het gebied en de inspanningen door de ondernemers in een gebied.

Gelet op de betekenis van het Volkerak Zoommeer voor de waterhuishouding in de aanpalende gebieden, vindt het CDA het een goede keuze om het Volkerak Zoommeer zoet te houden. Dit biedt kansen om ook nieuwe gebieden op de bestaande gebieden aan te laten sluiten. Ook daar zullen de investeringen en exploitatie door het waterschap op gebiedsniveau worden verrekend.

In Zeeuws-Vlaanderen is de grensoverschrijdende aan- en afvoer van water van belang. Tevens liggen in Zeeuws-Vlaanderen de meeste zoetwater grondwatervoorraden. Het slim aanvullen met peilgestuurde drainage kan in dit gebied al veel betekenen voor een duurzaam beheer van de grondwatervoorraden voor de toekomst.

Op Zuid-Beveland ligt de landbouwwaterleiding voor de fruitteelt die door Evides van water uit de Biesbosch wordt voorzien. In het gebied wordt gekeken naar extra buffers om de capaciteit te vergroten in droge periodes.

In bijna elke regio is een lokale werkgroep actief waarbij waterschap kennis levert over het systeem. In de gebieden zonder externe aanvoer wordt door ondernemers in samenwerking met diverse partijen nagedacht over de mogelijkheden om toch een voorziening van zoetwater te realiseren: zelf voorziening. In Schouwen Duiveland is dit ondergebracht in een living lab en in Walcheren is de waterhouderij actief. Het waterschap neemt actief deel aan deze samenwerkingsverbanden.

De experimenten met ondergrondse wateropslag die lopen vanaf 2013 zijn inmiddels praktijk rijp en kunnen op bredere schaal worden toegepast. Hiervan lijkt peilgestuurde drainage met infiltratie de meest eenvoudige methode om grondwatervoorraden aan te vullen. Maar ook eenvoudige maatregelen zoals kleine stuwtjes een goede bijdrage leveren voor meer gebiedsgerichte waterbeheer.

Daarnaast moet er aandacht zijn voor de eigen (financiële) verantwoordelijkheid van de gebruikers van zoetwater, zeker bij extra voorzieningen en inspanningen van het waterschap zoals bij rivierwaterinlaat in de gemeente Tholen en de Reigerbergsche polder. Het draagvlak voor rivierwater inlaatprojecten moet uit de streek komen. In Oost-Zuid Beveland is een plan ontwikkeld om ook meer zoetwater uit het Volkerak Zoommeer in te laten. Ook hier geldt dat waterschap faciliterend is als er voldoende draagvlak en betalingsbereidheid is in de streek.

Actiepunten

- Actieve informatieversterking o.a. via de website van het waterschap over beschikbaarheid zoetwater via de zoetwaterkaarten (FRESHM) en het huidige grondwateronttrekkingsbeleid.
- Actief meedoen met gebiedsaanpakken en nieuwe innovaties, die leiden tot vergroting van de ondergrondse zoetwatervoorraad en een duurzame benutting ervan.
- Bij voldoende draagvlak in de streek als waterschap actief de faciliterende rol oppakken om bestaande en nieuwe projecten te voorzien van een goede ondersteuning in de uitvoering.
- Het beleid en mogelijkheden met stuwtjes of peilgestuurde drainage uitdragen.
- Indien het waterschap extra taken gaat uitvoeren die verder gaan dan waar het waterschap toegehouden is, dan samen met de streek zoeken naar een werkwijze die de (extra) kosten van het waterschap dekt. Hierbij gebruik maken van het onderdeel in de komende belastingstelsel wijziging die landelijk speciaal voor zoetwateraanvoer projecten wordt opgenomen.
- Streven naar gelijkwaardigheid de verschillende gebieden in Zeeland voor wat betreft toegang tot zoetwater en zoeken naar (centrale) fondsen om dit te kunnen bereiken (level playing field)

4 SCHOON WATER EN ZUIVERING

Het CDA wil in de komende periode blijven werken aan goed en ecologisch gezond water. Het is in ieders belang dat planten en dieren in het water kunnen blijven leven. De Kaderrichtlijn Water is hiervoor een belangrijk instrument. De doelen zijn of worden getoetst aan haalbaarheid (ook met het oog op klimaatverandering) en betaalbaarheid.

Waterkwaliteit gaat niet alleen over ecologische kwaliteit maar ook in relatie tot volksgezondheid. Om hittestress aan te pakken zal de vraag naar recreatie in en op oppervlaktewater alleen maar

toenemen. Het waterschap heeft een open blik om samen met de gemeenten deze toenemende vraag voor recreatiewater evenwichtig invulling te geven.

Het waterschap zuivert het afvalwater van huishoudens en bedrijven. De zuiveringstechnologie kent diverse ontwikkelingen op het terrein van energie- en grondstoffen terugwinning waardoor het zuiveringproces kan worden verduurzaamd. Ongeveer 30% van al het water dat op de zuivering komt, is regenwater. Afkoppeling van regenwater verhoogt de efficiëntie van het zuiveringsproces aanzienlijk en verlaagt de kosten met tientallen procenten. Het CDA vindt dat het waterschap hierover actief moet communiceren naar de burgers.

Actiepunten

-Verder uitwerken van de samenwerking met de gemeenten in de Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland (SAZ- programma). Duurzame oplossingen moet ook bijdragen aan de klimaatbestendigheid van het gebied.

- Het afkoppelen van schoon regenwater of anderszins voorkomen dat schoon regenwater op het riool komt. Dit bespaart veel kosten. Tevens neemt het zuiveringsrendement toe. Het is van belang om samen met de gemeente aan goede oplossingen te werken.

- Maatregelen die hoog scoren op ecologie en lage kosten in het kader van de Kaderrichtlijn Water prioriteit geven in de uitvoering. Bijvoorbeeld bij vispassages.

- Het bewustzijn van de ecologische effecten van overige stoffen zoals medicijnresten, pfas etc. in afvalwater vergroten. Samenwerken met daarvoor in aanmerking komende organisaties (o.a. ziekenhuizen en verpleeghuizen) om te voorkomen dat ongewenste medicijnresten in het milieu komen.

-Plastic worden afgebroken in kleine stukjes: zogenaamde microplastics Ze kunnen in het oppervlaktewater terecht komen. Duidelijk maken wat waterschap, gemeenten, bedrijven en samenleving kunnen doen om het probleem van microplastics te verkleinen.

-In de afgelopen jaren is het concept rioolwaterzuivering als grondstoffen fabriek onderzocht. In de komende jaren is het van belang om al dan niet in samenwerking met derden de uitwerking van haalbare businesscases verder op te pakken denk daarbij aan het maken van bioplastics, fosfaatterugwinning, productie van biogas en andere grondstoffen.

-In gebieden waar recreatie (bv. Kanoën, suppen en zwemmen) plaatsvindt in wateren in beheer bij het waterschap zal extra aandacht besteed worden aan het voorkomen van verstoring in het broedseizoen van 15 maart-15 juli.

5 VERKEERSVEILIGHEID

Het CDA wil een Waterschap Scheldestromen dat door goed onderhoud en het (permanent) beoordelen van de verkeerssituaties op de waterschapswegen de doelstelling: 0 vermijdbare ongevallen, haalt.

Het streven is om de inrichting van de wegen, door middel van wegmeubilair, overzichtelijke kruisingen, gescheiden fietspaden bij schoolroutes, aanpassing snelheid, markeringen enzovoort zo te maken dat vermijdbare ongevallen worden voorkomen.

Actiepunten

-Het ingezette beleid voor de aanleg en of verbreding van fietspaden voortvarend voortzetten

- Schoolroutes waar mogelijk en nodig voorzien van vrij liggende fietspaden

- Urgente, gevaarlijke kruisingen en situaties met voorrang aanpakken, in overleg met gemeenten en provincie. Indien nodig met een “nood” vergunningsprocedure.

- Waar mogelijk moet het landbouwverkeer en het reguliere verkeer gescheiden worden.

-Tijdig analyseren, ook historisch, van alle ongevallen of incidenten op de waterschapswegen, corrigerende maatregelen nemen en implementeren.

-Samen met de Provincie analyses maken van de ongevallen of incidenten ook op de Provinciale wegen en afgestemde aanpassingen en verbeteringen opstellen.

-Samen met gemeenten kritischer kijken naar welke functies waar worden toegestaan met oog op de belastbaarheid van de wegen. Initiatiefnemers aanspreken op verantwoordelijkheid om te investeren in een goede ontsluiting van het plangebied of bedrijf. Dat geldt ook voor tijdelijk bouwverkeer.

HOE WIL HET CDA BOVENSTAANDE AMBITIES UITVOEREN?

Innovatie, duurzaam, goed financieel beleid, verbeterde bedrijfsvoering en samenwerking zijn voor het CDA belangrijke thema's. Hieronder worden ze uitgewerkt.

6 INNOVATIE

Het CDA vindt dat in de komende periode op de werkvloer het klimaat voor innovatie in het waterschap moet worden versterkt.

Innovatie is het vinden van slimme oplossingen voor bestaande en nieuwe problemen door met verschillende vormen van kennis in elkaars keuken te kijken. Het CDA vindt dat de organisatie moet inspelen op het mogelijk maken van interdisciplinaire ontmoetingen binnen en buiten het waterschap. Er is in de afgelopen bestuursperiode een goede start gemaakt en ook resultaat geboekt met de multiflexmeter en is een begin gemaakt met kennisuitwisseling; maar het smaakt naar meer.

Actiepunten

-Kennislunch is inmiddels een begrip geworden en is een laagdrempelige en effectieve manier om in elkaars keuken te kijken. CDA stelt voor om dit te continueren.

-Het CDA vindt dat in de komende periode het klimaat voor innovatie in het waterschap moet worden versterkt en dat ook het meedoen aan Europese projecten door het waterschap hierbij hoort.

- De initiatieven om te komen tot kennisuitwisseling met o.a. kennisinstellingen en bedrijven moeten worden versterkt. We ondersteunen het opzetten van een Kenniscentrum Water en Groen waar we samen met andere partners zoals UCR, HZ en Scalda jong professionals een kans geven.

-Waterschap heeft en behoudt een actief beleid voor stagiaires.

-Naast technische innovatie is sociale innovatie belangrijk. Het stimuleren van bewustzijn, houding en gedrag bij gebruikers bij de diverse aspecten van de omgang met water.

7 DUURZAAMHEID en BIODIVERSITEIT

Goed rentmeesterschap brengt volgens het CDA mee dat we zorgvuldig omgaan met onze planeet. Het klimaatverdrag van Parijs vraagt ook inzet van het waterschap. Daarom staat duurzaamheid hoog in het vaandel en zijn niet-vrijblijvende afspraken nodig. Het verdrag van Parijs en diens opvolgers gelden voor ons allemaal. Ook het waterschap kan daaraan bijdragen. Dat kan op verschillende terreinen: energieneutraal zijn, duurzaam inkopen en aanbesteden, CO2-reductie, circulaire economie, innovatieve oplossingen nastreven.

Biodiversiteit heeft de afgelopen periode meer aandacht gekregen binnen het waterschap. Een visie is daarvoor vastgesteld en de aandacht is verankerd in de werkprocessen. Hierdoor wordt met nieuwe projecten rekening gehouden en wordt gekozen voor de uitvoering waarin de biodiversiteit behouden worden en waar mogelijk als dat kosten technisch mogelijk is verbetering gecreëerd. Moeilijker is het in het regulier onderhoud maaionderhoud omdat dit grote ingrepen zijn bij het beheer van ruim 425 km primaire dijken, ruim 8000 km primaire en secundaire waterlopen en 3578 km wegbermen. Daarom wordt een pilot opgezet waarbij ook de link naar natura 2000 gebieden wordt gelegd en die in 2023 wordt uitgevoerd. Op basis daarvan kunnen we beter beeld krijgen bij de verdere doorvertaling in het beleid en uitvoering op langere termijn.

Actiepunten

- Het waterschap is in 2025 energie-neutraal.
- Het waterschap koopt alleen nog duurzaam in.
- Bij aanbestedingen is duurzaamheid altijd een belangrijk criterium
- Met de actieve terugwinning van grondstoffen uit de afvalwaterketen draagt het waterschap bij aan de circulaire economie.
- Het waterschap maakt een actieplan om het aantal gereden kilometers terug te dringen of om deze kilometers in te vullen met duurzamer voertuigen.
- Het waterschap zet zich actief in om de biodiversiteit te bevorderen. Aanpassingen in het maaibeleid worden via pilot in kaart gebracht en op basis van deze ervaring omgezet in een aangepast maaibeleid.
- Bij project voorbereiding wordt de huidige werkwijze waarin biodiversiteit onderdeel is gehandhaafd.
- Het waterschap maakt de activiteiten en werkzaamheden die bijdragen aan biodiversiteit ook zichtbaar en draagt deze uit.

8 FINANCIËN

Het CDA wil een financieel gezond waterschap, dat zijn taken voor de volle 100 % uitvoert. Het CDA streeft een goede balans tussen gezonde ambitie, beheersbare schuldpositie en betaalbare tarieven. Het waterschap is goed in het uitvoeren van zijn taken en de daarbij behorende werkzaamheden. Veel investeringen zijn voor de lange termijn (bijvoorbeeld investeringen in zuiveringsinstallaties, gemalen en dijkverzwaringen). Het is daarom logisch de lasten hiervan niet alleen bij de huidige belastingbetaler neer te leggen. Spreiding over een langjarige periode is dus gerechtvaardigd. Dit

levert een toekomstgerichte, gestructureerde aanpak op die goed is voor het woon- en werkklimaat van de Zeeuwen en de Zeeuwse economie.

Bij de inkoop en de aanbesteding van werken en diensten wordt afhankelijk van het werk en de omvang gewerkt met verschillende vormen van aanbesteding, waarbij het Zeeuwse bedrijfsleven nadrukkelijk betrokken wordt. Het is wenselijk om parameters te ontwikkelen om meer gericht te kunnen kijken wat de meerwaarde van een methode kan zijn.

Actiepunten

- Tariefstijging is niet uit te sluiten maar dient beheerst te zijn en waarbij een goede afweging is gemaakt in ambitieniveau en waarbij wettelijke taken en veiligheid leidend zijn. Niet alles kan nu!
- Het CDA wil een beheersbare schuldenlast met een netto schuldquote van ten hoogste 3 maal de jaarlijkse belastinginkomsten inclusief de externe inkomsten (300%). Daarboven moet ingegrepen worden door ambities temporiseren of te versoberen.
- Het CDA wil een weerstandsvermogen dat ruim voldoende is (in de huidige systematiek komt dat overeen met de waardering B)
- Het CDA wil bij de bestaande en ook bij een nieuwe belastingsystematiek een evenwichtige daling/stijging zien van de lastendruk per categorie.
- Het CDA staat voor solidariteit tussen generaties en categorieën
- Het CDA staat voor passend kwijtscheldingsbeleid en wil daarbij de bijstandsnorm handhaven (100%)
- Het CDA wil dat het waterschap actief communiceert over de besteding van het geld zodat de bedrijven en burgers weten wat er met de belastingopbrengsten gebeurt.

9 BEDRIJFSVOERING

CDA wil een waterschap met een doelmatig, doeltreffend en rechtmatig handelend bestuur en werkorganisatie. Transparantie en verantwoording zijn daarbij leidende begrippen. CDA wil een organisatie die helder en duidelijk laat zien wat ze wil en doet wat ze zegt. De waterschapsorganisatie mag nadrukkelijker de actieve samenwerking zoeken en naar buiten gericht zijn. Organisatieontwikkeling is hiervoor noodzakelijk.

Om de uitvoering van de werkzaamheden in de middellange (10 jaar) en lange termijn (20 jaar) goed te kunnen uitvoeren moet tijdig worden na gedacht over de toekomst van de werkorganisatie. Instroom, bijscholing of misschien wel omscholing zijn daarbij van groot belang. Daarvoor moeten dan wel de juiste opleidingen beschikbaar zijn. Tijdig aangeven bij onderwijsinstellingen welke mensen in de toekomst nodig zijn geeft kansen om opleidingen af te stemmen en misschien wel vorm te geven. Momenteel gebeurt dit al in de samenwerking met de Hogeschool Zeeland en Scaldia. Samen met andere waterschappen wordt dit ook verkend in het verband van West-Nederland. Hopelijk resulteert deze nieuwe inzet in voldoende instroom van technisch opgeleide medewerk(st)ers in de toekomst.

Actiepunten:

- Het CDA wil speciale aandacht voor de medewerkers. Zij zijn immers het grootste kapitaal en in het veld zijn zij de ogen en oren van het waterschap.
- Het CDA wil het ingezette beleid voor werving en selectie om de organisatie vasthouden en waarnodig versterken. In het beleid is aandacht voor de bemensing en kennis die nodig is binnen het waterschap op middellange en lange termijn. Ook wordt gekeken hoe hierin kan worden voorzien door opleidingen in de regio verbeteren of te vernieuwen.
- Het CDA wil dat daar waar mogelijk minder inhuur plaatsvindt en meer mensen worden aangenomen.
- Het CDA wil dat de organisatie in het gehele gebied goed en adequaat zijn taken kan verrichten. De regionale steunpunten van het waterschap zijn hierin belangrijke schakels.
- Het CDA wil dat Waterschap Scheldestromen zich nadrukkelijk naar buiten richt.

10 SAMENWERKING, lokaal, landelijk en internationaal

Water stoort zich niet aan grenzen. Het CDA vindt daarom grensoverschrijdende samenwerking noodzakelijk. Vanzelfsprekend met onze Vlaamse burens, maar ook europees en wereldwijd. Internationale samenwerking is ook voor Scheldestromen een thema. Zoals gezegd, stoort water zich niet aan grenzen. Operationele en beleidsmatige samenwerking met Vlaanderen is logisch en noodzakelijk. Maar Europese en internationale samenwerking op watergebied wordt steeds belangrijker. Steeds vaker blijkt dat de uitwisseling van kennis en ervaring wereldwijd bijdraagt aan een beter waterbeheer. Het gaat daarbij om kennis halen en brengen. Daarnaast maakt internationale samenwerking het werk voor de medewerkers ook aantrekkelijker en leerzamer. Maar vooral ook vindt het CDA samenwerking met burgers en bedrijven in het beheersgebied van belang. Dat brengt mee: luisteren naar ideeën en voorstellen, actief communiceren, bijdragen aan een zichtbaar waterschap, kansen bieden aan private initiatieven.

Actiepunten

- Samenwerking met de buurwaterschappen is belangrijk
- Hetzelfde geldt voor de samenwerking met Vlaanderen
- Het waterschap zet zich in voor internationale samenwerking in het verband van de Unie van Waterschappen en het Netherlands Water Partnership ; Blue deal
- Het waterschap staat open voor samenwerking met bedrijven of maatschappelijke organisaties op diverse thema's.
- Het waterschap zoekt actieve samenwerking met lokale partners zoals de gemeenten en provincie. Een gezamenlijk doel is hierbij belangrijk.
- Het waterschap treedt actief naar buiten en werkt vooral samen met burgers en bedrijven en geeft ruimte aan initiatieven.
- CDA maakt zich sterk voor het realiseren van het Geopark Schelde Delta. Het behalen van het Unesco-kenmerk opent deuren naar internationale aandacht en wetenschappelijk onderzoek. Deze extra profilering en de ervaringen uit het verleden wil het CDA benutten om landelijk als pilot Living Lab Klimaatadaptatie een voortrekkersrol te vervullen.

Tot slot

Voor de campagne vinden wij het van belang om de volgende 10 punten uit het programma te benadrukken

- 1. Veiligheid:** Het op orde houden van de waterveiligheid is topprioriteit voor het waterschap.
Het CDA wil geen nieuwe permanente bebouwing in de veiligheidszone, die nodig is om dijken te versterken. De wereld staat niet stil, daar moeten we op inspelen. We moeten het solidariteitsprincipe behouden! Herijking van de financiering van de dijken en kustversterking is nodig zodat de solidariteit landelijk versus regio in balans is.
- 2. Klimaat** Er moet meer aandacht zijn voor water. Prioriteit ligt bij beter benutten van regenwater en het stimuleren hiervan bij burgers en bedrijven.
- 3. Zoet Water:** Het CDA wil dat het waterschap de toepassing stimuleert van de bestaande innovaties op het gebied van zoet water, schoonwater en zuivering. Het waterschap neemt een actieve faciliterende rol in bij regionale plannen en zal, waar nodig, de centrale overheid stimuleren deze te helpen.
- 4. Schoonwater en zuivering:** Rioolwaterzuiveringen worden de leverancier van grondstoffen door middel van: 1) biogas door vergisting, 2) fosfaat, 3) effluent, schoonwater voor irrigatie en of peilbeheer.
- 5. Verkeersveiligheid:** CDA wil meer samenwerking met andere overheden. Het CDA pleit voor betaalbare inrichting van wegen en eventueel waar nodig afwaarderen in snelheid van 80 naar 60 km.
- 6. Innovatie:** Er komt een kenniscentrum voor 'water en groen'. Samen met het onderwijs (HZ en Scalda) en partners. Jonge professionals een kans geven.
- 7. Duurzaamheid en biodiversiteit** Het CDA staat voor duidelijke en haalbare criteria voor inkopen en aanbesteden bij het waterschap. Biodiversiteit is meer dan alleen maaibeeld. Binnen projecten en werkzaamheden wordt met oog voor verkeersveiligheid optimaal rekening gehouden met én waar mogelijk versterken van de biodiversiteit. Het CDA wil meer zichtbaar maken wat het waterschap doet aan biodiversiteit.
- 8. Financiën** Het CDA staat voor een beheersbare schuldenlast van maximaal 300% van de jaarlijkse opbrengsten. Tariefstijgingen zijn niet uit te sluiten, omdat er veel taken op ons wachten en kosten stijgen. Het is belangrijk om een goede afweging in ambitie te maken, waarbij wettelijke taken en veiligheid leidend zijn. Niet alles kan nu!
- 9. Bedrijfsvoering** CDA wil een optimaal, ambitieus, goed draaiend waterschap. Transparantie en verantwoording zijn daarbij leidende begrippen. Het CDA wil extra aandacht voor werving en selectie van nieuwe medewerkers om de organisatie te versterken.
- 10. Samenwerking** Het CDA wil samenwerking op alle vlakken; lokaal, landelijk en internationaal en vooral ook met burgers en bedrijven. Proactieve samenwerking met andere organisaties op alle niveaus.

Programmacommissie

Peter Ploegaert (voorzitter)

Wim van Nieuwenhuijzen

Emelie Sturm

Bas Hoefijzers

Johan Kloet

Ellen de Feijter

Peter Koeman

Carla Michielsen

